Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Anttoni Lujanbio Alberro

Astigarraga, Gipuzkoa (1925)

Aurkibidea

Biografia

Irurako Laskibar auzoan jaioa, 1936ko urrian Astigarragako Ergobia auzora joan ziren bizitzera. Aita hil egin zitzaien, eta amaren gurasoekin bizitzera joan ziren; haiek ere bakarrik zeuden, beraiekin bizi zen semea fusilatu egin baitzuten. Ama "rekardera" lanetan ibiltzen zen, eta Anttoni laguntzen. Lizeaga sagardotegiko Sebastian Lizeagarekin ezkondu zen. Besteak beste sagardoarekin lotutako kontuak jasotzeko elkarrizketatu dugu.

Zintak

ATG-043

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2016-11-09
- **Iraupena**: 82 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Joxe Alberro desagertua

- **Erref**: ATG-043/004
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 00:04:24. **Bukatu**: 00:07:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Aita biriketako gaitzarekin hil zen 1936an. Hilabete batzuen ostean, aiton-amonengana joan zen Anttoni amarekin eta senideekin. Irailaren 3an etxetik eraman zuten Anttoniren osaba bat eta ez zen berriz agertu. Joxe Aldabalde eta bere osaba Joxe Alberro Gamon hil zituzten egun berean.

2. Laringe-difteria gaixotasuna

- **Erref**: ATG-043/005
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:07:31. **Bukatu**: 00:10:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:
Anai zaharrena laringe-difteria gaitzarekin hil zen 1937an. Anttonik ere harrapatu zuen baina mediku batek emandako sendagaiak hartuta sendatu zen.

3. Eskola partikularretara ordubetez

- **Erref**: ATG-043/006
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:10:40. **Bukatu**: 00:12:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Eskola partikularretara joaten zen Anttoni, aiton-amonak zaindu behar izaten zituelako. Salbokonduktua lortu behar izaten zuen amarentzat eskolara joan aurretik. Dena erdaraz egin behar izaten zuten.

4. Amak erosi eta Anttonik saldu

- **Erref**: ATG-043/007
- **Iraupena**: 0:03:53. **Hasi**: 00:12:46. **Bukatu**: 00:16:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Hamasei urte ingururekin hasi zen Bretxan saltzen, amak ekarritakoak saltzen. Postuagatik astean behin huskeri bat ordaintzen zutela dio. Ama inguruko herrietako merkatuetara joaten zen trenez, salerosketarako jakiak erostera. Animaliak beste postu batera saltzen zituen.

5. Ogia estraperloan

- **Erref**: ATG-043/008
- **Iraupena**: 0:03:56. **Hasi**: 00:16:39. **Bukatu**: 00:20:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Ogi gogorra izaten zuten gerra garaian eta amak Anttoni bidaltzen zuen trenean ogi zuria ekar zezan Tolosatik edo Villabonatik, ondoren Astigarragan estraperloan saltzeko. Ezkutuan ekartzen zuen ogia eta karabineroa zaindu behar izaten zuen, ez harrapatzeko.

6. Etxeko baratzea, golde erdi bat

- **Erref**: ATG-043/009
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:20:35. **Bukatu**: 00:22:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Anttoniren ama Tolosatik autobusez joaten zen Bretxara salgaiak hartuta, baina batzuetan kamioiz ere bai etxeraino. Baratze pixkat bazuten etxean, golde erdi bat.

7. Lizeaga sagardotegia berrogeita hamargarren hamarkadan

- **Erref**: ATG-043/015
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 00:39:18. **Bukatu**: 00:42:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Upelak etxerako bakarrik egiten zituen Anttoniren aitaginarrebak. Anttoni ezkondu zenean Lizeaga nolakoa zen kontatzen du. Lurra garbitzeko nola moldatzen zen azaltzen du.

8. Sagardotegiko sukalde lanetan

- **Erref**: ATG-043/016
- **Iraupena**: 0:03:17. **Hasi**: 00:42:58. **Bukatu**: 00:46:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Anttonik bakailau tortilak egiten eta zerbitzen zituen. Antiguotik ekartzen zizkioten txuletak astean behin eta nola prestatzen zituen kontatzen du. Antxoa denboran, antxoa nola prestatzen zuen kontatzen du. Ahizpak umeekin laguntzen zion.

9. Sagardoa botilaratu eta saldu

- **Erref**: ATG-043/018
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:48:41. **Bukatu**: 00:50:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagardoa botilaratu eta saldu egiten zuten. Basotik egurra ekarri, zerran txikitu eta kamioiarekin banatzen zuten.

10. Sagardoa txotxetik

- **Erref**: ATG-043/019
- **Iraupena**: 0:03:04. **Hasi**: 00:50:58. **Bukatu**: 00:54:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Sagardoa zipotza zabaldu eta txotxean edaten zen. Bezeroei aukeratzeko probatzeko ematen zioten.

11. Lurrean lohia eta eserlekurik ez

- **Erref**: ATG-043/023
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 01:00:45. **Bukatu**: 01:02:35

• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Lurrean lohia egiten zen eta zerrautsa botatzen zuen Anttonik. Garai batean zutik jaten zuten berezoek mahaira ekarritakoa. Geroago jarri zituzten eserlekuak.

Transkripzioa
- Gogoan dezu lehenago, zu hona ezkondu ziñenian eta, esan dezu lurra gaizki...
- Bai.
- Zegola ta.
- Bai, makina bider... lurra, lurra zan lohia, lohia itten zan lurrian. Txotxian arittu edaten, ta ixtila hura, harekin, lohia, lohia itten zan. Ta haiek denak sekatu hurrongo egunian nik, eta zerrautsa botatzen nun disimulatzeko, bai. Hola.
- Mahaiak eta bazeuden orduan?
- Bai, bai.
- Bai. Barruan, eta gero kanpuan ere jaten zen ala?
- Ez, barruan.
- Beti barruan.
- Barruan, beti. Bai.
- Eta bankuak, ahulkiak... edo nola?
- Bueno, ordun... zer zian? Bankuak izango zian, ni honera eratutakoan, bankuak izango zian. No? Bai.
- Zutik ez?
- Zutik hasieran. Txotxeko denboran zutik, orain ere bai ta ordun ere bai. Baino, gero, ya zerakin, bankuarekin, gero.
- Baina hori ya gero? Leno zutik ez?
- Bai.
- Mahaiak bai baina?
- Bai zutik. Klaro, tortillak eta serbitzeko mahaiak behar dira.
- Klaro.
- Mahaiak eta serbilletak ta tenedoriak ta labanak, hoitako. Eta, gero, zera.
- Handik jaten zuten...
- Zutik, zutik! Bai, bai, zutikan.
- Orduan... eta kanpoan ere jaten zuten? Ez?
- Ez, ez.
- Kanpoan zutik izan arren ez?
- Ez.
- Edo edan...
- Edan ta bai. Hartu basua ta kanpora igual ateratzeko zian, esatea zerbaitte edo hola, baiño jan ez. Jan ez zuten kanpuan egitten.

12. Bertsolariak Lizeagan

• **Erref**: ATG-043/024
• **Iraupena**: 0:04:12. **Hasi**: 01:02:35. **Bukatu**: 01:06:47
• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
• Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Bertsolariak izaten ziren eta ondo hartuz gero, kantuz hasten ziren. Gustora entzuten zituzten. Amaginarrebak esaten zion Txirrita oso laguna zutela. Gaueko hamaiketan amaginarrebak argia kentzen omen zien sagardotegian jarraitzen zutenei. Meltxor tranberoari buruzko anekdota kontatzen du. Biraoak esaten zituenari hamabost pezetako multa jartzen zioten.

13. Sagardoaren prozesua eta patsazuloa

- **Erref**: ATG-043/025
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 01:06:47. **Bukatu**: 01:09:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagardoa egiteko prozesua azaltzen du. Makinarekin txikitzen zituzten sagarrak eta ondoren tolarera pasatzen zuten. Handik ateratako zukua tiniarekin kupelera pasatzen zuten. Patsazuloa non zegoen eta zertarako erabiltzen zuten kontatzen du. Patsa ganaduari ematen zitzaion eta negu guztirako beste izaten zuten.

14. Sagarraren bilketa eta garraioa

- **Erref**: ATG-043/026
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 01:09:49. **Bukatu**: 01:12:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Baserriaren goikaldean sagastia zeukaten baina inguruko herrietatik ere ekartzen zuten sagarra. Kizkiarekin sarera bildu eta handik zakua betetzen zen. Zakuak lotu eta leran ekartzen zituzten. Gurdiarekin eta kamioiarekin ekartzen zituzten inguruko herrietatik sagarrak.

15. Sagardotegietan garbitasun handia

- **Erref**: ATG-043/030
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 01:18:22. **Bukatu**: 01:19:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Lehengo eta oraingo sagardotegietan garbitasunari dagokionez aldaketa handia izan dela dio.

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com